

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

25 päivänä maaliskuuta 2021 *

Muutoksenhaku – Kilpailu – SEUT 102 artikla – Määräävän markkina-aseman väärinkäyttö – Slovakian laajakaistaisten internetpalvelujen markkinat – Merkittävässä markkina-asemassa olevien operaattoreiden sääntelyperusteinen velvollisuus tarjota verkkonsa tilaajayhteyksien käyttöoikeus – Vakiintuneen operaattorin asettamat ehdot verkkonsa tilaajayhteyksien eriytettyjen käyttöoikeuksien tarjoamiselle muille operaattoreille – Käyttöoikeuden välttämättömyys – Emoyhtiön vastuu tytäryhtiön käyttäytymisestä – Puolustautumisoikeudet

Asiassa C-152/19 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 21.2.2019,

Deutsche Telekom AG, kotipaikka Bonn (Saksa), edustajinaan D. Schroeder ja K. Apel, Rechtsanwälte,
valittajana,

ja jossa muina osapuolina ovat

Euroopan komissio, asiamiehinään M. Kellerbauer, M. Farley, L. Malferrari, C. Vollrath ja L. Wildpanner,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa, ja

Slovanet a.s., kotipaikka Bratislava (Slovakia), edustajanaan P. Tisaj, advokát,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal (esittelevä tuomari), presidentti K. Lenaerts, joka hoitaa kolmannen jaoston tuomarin tehtäviä, sekä tuomarit N. Wahl, F. Biltgen ja L. S. Rossi,

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: yksikönpäällikkö D. Dittert,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.6.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.9.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

- 1 Deutsche Telekom AG vaatii valituksellaan kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 13.12.2018 antaman tuomion Deutsche Telekom v. komissio (T-827/14, EU:T:2018:930; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla kyseinen tuomioistuin hylkäsi osittain sen kanteen, jolla vaadittiin ensisijaisesti kumoamaan kokonaisuudessaan tai sitä koskevin osin SEUT 102 artiklan ja ETA-sopimuksen 54 artiklan mukaisesta menettelystä (asia AT.39523 – Slovak Telekom) 15.10.2014 annettu komission päätös C(2014) 7465 final, sellaisena kuin se on oikaistuna 16.12.2014 annetulla komission päätöksellä C(2014) 10119 final ja 17.4.2015 annetulla komission päätöksellä C(2015) 2484 final (jäljempänä riidanalainen päätös), ja toissijaisesti kumoamaan valittajalle mainitulla päätöksellä määrättyt sakot tai alentamaan niiden määrää.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus (EY) N:o 2887/2000

- 2 Tilaajayhteyksien eriytetystä tarjoamisesta 18.12.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2887/2000 (EYVL 2000, L 336, s. 4) johdanto-osan kolmannessa, kuudennessa ja seitsemännessä perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”(3) ’Tilaajayhteydellä’ tarkoitetaan kierrettyjä metallisia parihoitoja, jotka yleisessä kiinteässä puhelinverkossa yhdistävät tilaajan tiloissa olevan verkon liityntäpisteen ristikytkentätelineeseen tai vastaavaan operaattorin verkkoelementtiin. Kuten [Euroopan] komission viidennessä raportissa televiestinnän sääntelypaketin toteuttamisesta todetaan, paikallisliityntäverkko on jäänyt yhdeksi vapautettujen televiestintämarkkinoiden vähiten kilpailluksi lohkoksi. Uusilla tulokkailla ei ole laajalle levinneitä vaihtoehtoisia verkkorakenteita, eivätkä ne saavuta perinteisin tekniikoin samoja mittakaavaetuja ja toiminnan laajuutta kuin operaattorit, jotka on nimetty yleisten kiinteiden puhelinverkkojen markkinoilla merkittävässä markkina-asemassa oleviksi. Tämä on seurausta siitä, että nämä operaattorit ovat rakentaneet metallijohtoihin perustuvat paikallisliityntäinfrastruktuurinsa pitkän ajan kuluessa yksinoikeuksien turvin ja kysenneet rahoittamaan investoinnit monopolihinnoittelun avulla.

--

- (6) Uusien tulokkaiden ei olisi taloudellisesti kannattavaa rakentaa vakiintuneen operaattorin verkon rinnalle kokonaan omaa metallijohtoja käyttävää paikallisliityntäverkkoaan kohtuullisessa ajassa. Vaihtoehtoiset perusrakenteet kuten kaapelitelevisioverkot, satelliittiverkot ja langattomat tilaajayhteydet eivät toistaiseksi ole yleensä yhtä toimivia ja kaiken kattavia, vaikkakin tilanne saattaa jäsenvaltioissa vaihdella.
- (7) Tilaajayhteyksien eriytetyn käyttöoikeuden avulla uudet tulokkaat voivat kilpailla ilmoitettujen operaattoreiden kanssa tarjoamalla suurinopeuksisia datansiirtopalveluja jatkuvaa Internet-yhteyttä ja multimediasovelluksia varten digitaalisen tilaajayhteystekniikan (DSL) avulla sekä puheensiiirtopalveluja. Eriytettyä käyttöoikeutta koskeva kohtuullinen pyyntö sisältää sen, että sellainen käyttöoikeus on välttämätön voidakseen tarjota käyttöoikeuden saaneelle palveluja, ja että pyynnön epääminen estäisi, rajoittaisi tai vääristäisi kilpailua tällä alalla.”

3 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Tarkoitus ja soveltamisala”, säädettiin seuraavaa:

”1. Tällä asetuksella on tarkoitus tehostaa kilpailua ja kannustaa teknologiseen innovointiin tilaajayhteysmarkkinoilla säätämällä yhdenmukaisista edellytyksistä tilaajayhteysien eriytetylle tarjoamiselle, millä edistetään kilpailuun perustuvaa monien erilaisten sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista.

2. Tätä asetusta sovelletaan 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettujen ilmoitettujen operaattoreiden tilaajayhteysien ja liitännäispalvelujen eriytettyyn tarjoamiseen.

– –”

4 Mainitun asetuksen 2 artikla sisältää seuraavat määritelmät:

” – –

a) ’ilmoitetulla operaattorilla’ [tarkoitetaan] kiinteän yleisen puhelinverkon operaattoreita, jotka jäsenvaltion kansallinen sääntelyviranomaisen on nimennyt merkittävässä markkina-asetuksessa oleviksi kiinteiden yleisten puhelinverkkojen tarjoamisessa – –

– –

c) ’tilaajayhteydellä’ kierrettyjä metallisia parihoitoja, jotka yhdistävät tilaajan tiloissa olevan verkon liityntäpisteen ristikytkentätelineeseen tai vastaavaan kiinteän yleisen puhelinverkon verkkoelementtiin;

– –”

5 Saman asetuksen 3 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Ilmoitettujen operaattorien on julkaistava 31 päivästä joulukuuta 2000 alkaen viitetarjous tilaajayhteysien ja niihin liittyvien toimintojen, joihin on kuuluttava ainakin liitteessä luetellut palvelut, eriytetystä tarjoamisesta sekä pidettävä viitetarjous ajan tasalla. Tarjouksen on oltava riittävän eriytetty, jotta käyttöoikeuden saaneen ei tarvitse maksaa palvelujensa tarjoamisen kannalta tarpeettomista verkkoelementeistä tai -palveluista, ja tarjoukseen on sisällyttävä kuvaus tarjouksen osatekijöistä sekä tarjouksen ehdot, hinnoittelutiedot mukaan lukien.

2. Ilmoitettujen operaattoreiden on toteutettava 31 päivästä joulukuuta 2000 alkaen käyttöoikeuden saaneiden kohtuulliset pyynnöt saada eriytetty oikeus käyttää tilaajayhteyksiä ja liitännäispalveluja avoimin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Pyyntöistä voidaan kieltäytyä vain tekniseen toteutettavuuteen tai verkon toimintakyvyn ylläpitotarpeeseen liittyvien objektiivisten kriteereiden perusteella. – – Ilmoitettujen operaattorien on tarjottava käyttöoikeuden saaneille vastaavia toimintoja samoin ehdoin ja samassa aikataulussa kuin ne tarjoavat omille yksiköilleen tai osakkuusyrityksilleen.

– –”

6 Asetus N:o 2887/2000 kumottiin sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun direktiivin 2002/21/EY, sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä annetun direktiivin 2002/19/EY sekä sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista annetun direktiivin 2002/20/EY muuttamisesta 25.11.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/140/EY (EUVL 2009, L 337, s. 37) 4 ja 6 artiklan nojalla 19.12.2009 alkavien vaikutuksien.

Direktiivi 2002/21/EY

- 7 Sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY (puitedirektiivi) (EYVL 2002, L 108, s. 33), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/140, 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”_ _

2. Kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä kilpailua sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen ja niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen tarjoamisessa muun muassa

--

b) varmistamalla, ettei kilpailu sähköisen viestinnän alalla, sisällön siirto mukaan lukien, vääristy tai ettei sitä rajoiteta;

--

5. Kansallisten sääntelyviranomaisten on 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin poliittisiin tavoitteisiin pyrkiessään sovellettava puolueettomia, avoimia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia sääntelyperiaatteita muun muassa

--

f) asettamalla ennakkosääntelyvelvoitteita vain silloin, kun todellista ja kestävästä kilpailusta ei ole, ja lieventämällä niitä tai poistamalla velvoitteet heti, kun kyseinen edellytys täyttyy.”

Asian tausta

- 8 Asian tausta esitetään valituksenalaisen tuomion 1–53 kohdassa, ja se voidaan tiivistää seuraavasti.
- 9 Valittaja on Saksan vakiintunut televiestintäoperaattori ja Deutsche Telekom -konsernin emoyhtiö. Valittajalla oli 12.8.2005–31.12.2010 51 prosentin omistusosuus Slovakian vakiintuneen televiestintäoperaattorin Slovak Telekom a.s:n (jäljempänä ST) pääomasta.
- 10 ST, jolla oli vuoteen 2000 saakka laillinen monopoli Slovakian televiestintämarkkinoilla, on Slovakian suurin televiestintäoperaattori ja laajakaistayhteyksien tarjoaja. ST:n kupariverkko ja langaton verkko kattavat Slovakian alueen lähes kokonaan.
- 11 Vuonna 2005 Slovakian kansallinen televiestintäalan sääntelyviranomainen (jäljempänä TUSR) nimesi markkina-analyysin perusteella ST:n asetuksessa N:o 2887/2000 tarkoitetuksi merkittävässä markkina-asemassa tilaajayhteyksien eriytetyn tarjoamisen tukkumarkkinoilla olevaksi operaattoriksi.
- 12 Tämän seurauksena TUSR muun muassa velvoitti ST:n toteuttamaan kaikki kohtuullisina ja perusteltuina pidettävät tilaajayhteyksiensä eriytettyjä käyttöoikeuksia koskevat pyynnöt, jotta vaihtoehtoiset operaattorit voivat käyttää sen tilaajayhteyksiä tarjotakseen omia palvelujaan kiinteissä toimipaikoissa tarjottavien laajakaistapalvelujen vähittäismassamarkkinoilla (tai suuren yleisön markkinoilla) Slovakiassa. Voidakseen täyttää kyseisen velvoitteen ST julkaisi eriytettyjä tilaajayhteyksiä koskevan viitetarjouksensa, jossa määriteltiin sen tilaajayhteyksien käyttöoikeutta koskevat sopimusehdot ja tekniset ehdot.

- 13 Komissio tutki ensin viran puolesta muun muassa ST:n tilaajayhteysklien eriytettyihin käyttöoikeuksiin sovellettavat ehdot, osoitti ST:lle 7.5.2012 ja valittajalle 8.5.2012 väitetiedoksiannon, teki sitoumuksia koskevan ehdotuksen sekä kävi kirjeenvaihtoa ja neuvotteluja ennen kuin se 15.10.2014 antoi riidanalaisen päätöksen.
- 14 Komissio katsoi kyseisessä päätöksessä, että ST:n ja valittajan muodostama yritys oli syyllistynyt yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun SEUT 102 artiklan ja Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3) 54 artiklan rikkomiseen laajakaistaisten internetpalvelujen markkinoilla Slovakiassa 12.8.2005–31.12.2010.
- 15 Se mainitsi erityisesti, että ST:n tilaajayhteysverkko, jota voitiin käyttää laajakaistaisten internetpalvelujen tarjoamiseen sen jälkeen, kun kyseinen operaattori eriyttää kyseessä olevat linjat, kattoi 75,7 prosenttia Slovakian kotitalouksista vuosina 2005–2010. Samana aikana oli kuitenkin eriytetty vain tietyt ST:n tilaajayhteydet 18.12.2009 lähtien, ja niitä oli käyttänyt vain yksi vaihtoehtoinen operaattori, joka tarjosi erittäin nopeita vähittäistason laajakaistapalveluja yrityksille.
- 16 Komission mukaan rikkominen, johon ST:n ja valittajan muodostama yritys oli syyllistynyt, koostui ensinnäkin tilaajayhteysklien eriyttämisessä tarvittavien verkkoa koskevien tietojen salaamisesta vaihtoehtoisilta operaattoreilta, toiseksi ST:lle asetettujen tilaajayhteysklien eriyttämisvelvoitteiden kattavuuden kaventamisesta, kolmanneksi rinnakkain sijoittamista, kelpuuttamismenettelyä, ennusteita, korjauksia ja pankkitakauksia koskevien kohtuuttomien ehtojen ja edellytysten määräämisestä ST:n eriytettyjen yhteyksien viitetarjouksessa ja neljänneksi epätasa-arvoisesta hinnoittelusta, jonka vuoksi ST:n eriytettyjen tilaajayhteysklien käyttöoikeudesta riippuvainen yhtä tehokas operaattori ei voinut tappiota tekemättä tarjota vähittäispalveluja samoilla ehdoilla kuin mainittu operaattori.
- 17 Komissio määräsi riidanalaisessa päätöksessä kyseisen rikkomisen perusteella yhtäältä valittajalle ja ST:lle yhteisvastuullisesti maksettavan 38 838 000 euron sakon ja toisaalta valittajalle 31 070 000 euron suuruisen sakon.

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 18 Valittaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 24.12.2014 toimitetulla kannekirjelmällä kanteen, jossa vaadittiin ensisijaisesti riidanalaisen päätöksen kumoamista kokonaan tai osittain ja toissijaisesti sille määrättyjen sakkojen kumoamista tai niiden määrän alentamista.
- 19 Valittaja vetosi kanteensa tueksi viiteen kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koski SEUT 102 artiklan soveltamisessa tehtyjä tosiseikkoja koskevia virheitä ja oikeudellisia virheitä ST:n määräävän markkina-aseman väärinkäytön osalta sekä puolustautumisoikeuksien loukkaamista, toinen oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä ST:n väärinkäytön keston osalta, kolmas oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä siltä osin kuin valittajan katsottiin olevan vastuussa ST:n väärinkäytöstä, koska komissio ei ollut näyttänyt toteen sitä, että valittaja olisi tosiasiallisesti käyttänyt ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen, neljäs unionin oikeudessa tarkoitettun yrityksen käsitteen virheellistä soveltamista ja rangaistusten yksilöllisyyden periaatteen loukkaamista sekä perusteluvollisuuden laiminlyöntiä ja viides virheitä sakon, joka ST ja valittaja velvoitettiin maksamaan yhteisvastuullisesti, määrän laskemisessa.
- 20 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisella tuomiolla kaikki valittajan esittämät kanneperusteet lukuun ottamatta yhtäältä toista kanneperustetta, jonka se hyväksyi osittain sillä perusteella, että komissio ei ollut esittänyt näyttöä siitä, että ST olisi ylläpitänyt hintaruuvia merkitsevää käytäntöä 12.8.2005–31.12.2005, ja toisaalta neljättä kanneperustetta, jonka se hyväksyi siltä osin kuin komissio oli riidanalaisessa päätöksessä soveltanut virheellisesti unionin oikeudessa tarkoitettua yrityksen käsitettä velvoittamalla vastaajan maksamaan sakon, jonka määrän laskemisessa oli sovellettu kerrointa 1,2, jota sovelletaan ehkäisevän vaikutuksen aikaansaamiseksi. Unionin yleinen

tuomioistuin kumosi näin ollen riidanalaisen päätöksen osittain ja vahvisti sen sakon, josta ST ja valittaja vastaavat yhteisvastuullisesti, määräksi 38 061 963 euroa ja sen sakon, josta valittaja vastaa yksin, määräksi 19 030 981 euroa. Se hylkäsi kanteen muilta osin.

- 21 Erityisesti valittaja moitti ensimmäisen kanneperusteensa ensimmäisessä osassa komissiota siitä, että se oli virheellisesti jättänyt tutkimatta 26.11.1998 annetun tuomion Bronner (C-7/97, EU:C:1998:569; jäljempänä tuomio Bronner) 41 kohdassa tarkoitetun, käyttöoikeuden välttämättömyyttä vaihtoehtoisten operaattorien toiminnan harjoittamiselle koskevan edellytyksen sen selvittämiseksi, oliko ST syyllistynyt määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön vaihtoehtoisille operaattoreille tarjoamiensa ehtojen vuoksi. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kyseisen ensimmäisen kanneperusteiden osan valituksenalaisen tuomion 92–116 kohdassa ja katsoi lähinnä, että asiassa sovellettava televiestintäalan säännöstö oli merkityksellinen tekijä SEUT 102 artiklan soveltamisen kannalta ja että mainitussa säännöstössä tunnustettiin, että ST:n tilaajayhteyksien käyttöoikeus oli välttämätön tehokkaan kilpailun aikaansaamiseksi ja kehittämiseksi Slovakian laajakaistaisten internetpalvelujen markkinoilla, eikä komission siten ollut enää tarpeen osoittaa tällaisen käyttöoikeuden välttämättömyyttä.
- 22 Valittaja väitti ensimmäisen kanneperusteensa toisessa osassa, että sen oikeutta tulla kuulluksi oli loukattu yhtäältä siksi, että se oli voinut tutustua tiettyihin hintaruuvien laskemisessa huomioon otettuihin tietoihin vasta 29.9.2014 pidetyssä kokouksessa, ja toisaalta siksi, että sillä oli ollut vain hyvin lyhyt määräaika esittää näkemyksensä kyseisistä tiedoista. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi ensimmäisen kanneperusteiden toisen osan valituksenalaisen tuomion 123–145 kohdassa ja katsoi lähinnä, etteivät kyseiset tiedot olleet muuttaneet ST:tä ja valittajaa vastaan riidanalaisessa päätöksessä esitettyjen väitteiden luonnetta eivätkä sisältäneet tosiseikkoja, joita niillä ei olisi ollut tilaisuutta riitauttaa.
- 23 Valittajan kolmas kanneperuste koski muun muassa sitä, että komissio oli tehnyt oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä, koska se oli katsonut valittajan olevan vastuussa ST:n menettelystä sillä perusteella, että sillä oli ollut mahdollisuus käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseiseen yhtiöön, ja olettanut valittajan tosiasiallisesti käyttäneen ratkaisevaa vaikutusvaltaa mainittuun yhtiöön osoittamatta sen käyttämistä. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kyseiset väitteet valituksenalaisen tuomion 227–473 kohdassa muun muassa sillä perusteella, että se, että emoyhtiö käyttää tosiasiallisesti ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiön käyttäytymiseen, voidaan päätellä useista yhtäpitävistä aihetodisteista ja että riidanalaisessa päätöksessä oli tehty näin, koska komissio oli muun muassa korostanut sitä, että ST:n hallituksessa oli ollut valittajan ylimpiä johtajia, että valittaja oli antanut työntekijöitään ST:n käyttöön ja että ST oli säännöllisesti toimittanut valittajalle raportteja sen tytäryhtiön liiketoimintastrategiasta. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että valittajaa ja ST:tä yhdistävien taloudellisten, organisatoristen ja oikeudellisten siteiden perusteella voitiin todeta, että valittaja oli määrittänyt viimeksi mainitun yleisen strategian Slovakian laajakaistaisten internetpalvelujen markkinoilla.

Asianosainten vaatimukset

- 24 Valittaja vaatii valituksellaan, että unionin tuomioistuin
- kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin ensimmäisessä oikeusasteessa nostettu kanne hylättiin
 - kumoaa riidanalaisen päätöksen kokonaan tai siltä osin kuin se koskee valittajaa ja toissijaisesti kumoaa sille määrätyt sakot tai alentaa niiden määrää
 - vielä toissijaisesti palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta asia ratkaistaisiin siellä uudelleen, ja

- velvoittaa komission korvaamaan kaikki tästä oikeudenkäynnistä ja unionin yleisessä tuomioistuimessa käydystä oikeudenkäynnistä aiheutuvat oikeudenkäyntikulut.

25 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

- hylkää valituksen ja
- velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

- 26 Valittaja esittää valituksensa tueksi neljä valitusperustetta. Ensimmäinen valitusperuste koskee sen periaatteen virheellistä tulkintaa ja soveltamista, jonka mukaan käyttöoikeuden epäämisen pitäminen SEUT 102 artiklassa tarkoitettuna määräävän aseman väärinkäyttönä edellyttää sitä, että mainittu käyttöoikeus on pyynnön esittäjälle ”välttämätön”. Toinen valitusperuste koskee sen periaatteen virheellistä tulkintaa ja soveltamista, jonka mukaan emoyhtiön saattaminen vastuuseen tytäryhtiön rikkomisesta edellyttää sitä, että emoyhtiö tosiasiallisesti käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä. Kolmas valitusperuste koskee sen periaatteen virheellistä soveltamista, jonka mukaan emoyhtiön saattaminen vastuuseen tytäryhtiön rikkomisesta edellyttää sitä, että tytäryhtiö on olennaisilta osin noudattanut emoyhtiön sille antamia ohjeita. Neljäs valitusperuste koskee valittajan kuulluksi tulemistä koskevan oikeuden loukkaamista.
- 27 Valittaja vaatii lisäksi, että sen hyväksi luetaan se myönteinen tuomio, jonka unionin tuomioistuin antaa liitännäisessä asiassa C-165/19 P, joka koskee ST:n unionin yleisen tuomioistuimen 13.12.2018 antamasta tuomiosta Slovak Telekom v. komissio (T-851/14, EU:T:2018:929) tekemää valitusta.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 28 Valittaja katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin teki valituksenalaisen tuomion 86–115 kohdassa oikeudellisen virheen katsoessaan, ettei komissiolla ollut velvollisuutta osoittaa, että ST:n tilaajayhteyksien käyttöoikeus oli vaihtoehtoisille operaattoreille välttämätön, jotta kyseisen yhtiön asettamia mainitun käyttöoikeuden rajoituksia voidaan pitää SEUT 102 artiklassa tarkoitettuna määräävän aseman väärinkäyttönä.
- 29 Valittajan mukaan unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 97, 98, 101 ja 103 kohdassa virheellisesti, että tuomiossa Bronner vahvistettuja edellytyksiä ei sovelleta nyt käsiteltävässä asiassa, koska ST:llä oli sääntelyperusteinen velvollisuus tarjota tilaajayhteyksiensä käyttöoikeutta. Mainitulla velvollisuudella ei sen mukaan voida korvata tuomiossa Bronner tarkoitettua käyttöoikeuden välttämättömyyttä seuraavista syistä.
- 30 Ensinnäkin sääntelyperusteinen käyttöoikeuden tarjoamisvelvollisuus ja mainitun käyttöoikeuden välttämättömyys ovat valittajan mukaan erillisiä kysymyksiä. Asettaakseen ST:lle velvollisuuden tarjota tilaajayhteyksiään TUSR otti valittajan mukaan huomioon ainoastaan ST:n historiallisen aseman tilaajayhteyksien eriytettyjen käyttöoikeuksien tukkumarkkinoilla. Se ei tutkinut kyseisen käyttöoikeuden välttämättömyyttä tuotantoketjun myöhemmän vaiheen markkinoilla harjoitetun toiminnan kannalta eikä näin ollen määrittänyt sitä, missä määrin tilaajayhteyksien eriytetty käyttöoikeus olisi voitu korvata omalla vaihtoehtoisella infrastruktuurilla. Sitä vastoin silloin, kun tutkitaan, onko tällainen käyttöoikeus tuomiossa Bronner tarkoitetulla tavalla ”välttämätön”, on

valittajan mukaan tärkeää tietää nimenomaan, onko mainitulle käyttöoikeudelle olemassa todellista tai mahdollista vaihtoehtoa. Valittaja väittää kuitenkin osoittaneensa unionin yleisessä tuomioistuimessa, että nyt käsiteltävän tapauksen tilanne oli tällainen.

- 31 Toiseksi valittaja katsoo, että sääntelyperusteinen velvollisuus tarjota käyttöoikeutta on SEUT 102 artiklassa tarkoitetun määräävän markkina-aseman väärinkäytön toteamisesta poiketen asetettu etukäteen. Tästä seuraa, että aineelliset toteamukset, joihin kyseinen velvollisuus perustuu, saattavat nopeasti osoittautua vanhentuneiksi. Tämä pätee erityisesti televiestintäpalvelujen markkinoihin, jotka kehittyvät hyvin nopeasti.
- 32 Kolmanneksi sääntelyperusteinen velvollisuus tarjota tilaajayhteyksiä perustuu valittajan mukaan ekstrapolaatioihin, kun taas SEUT 102 artiklassa tarkoitettu määräävän markkina-aseman väärinkäyttö voidaan todeta muun muassa tilaajayhteyksien käyttöoikeuden välttämättömyyttä koskevan konkreettisen tutkinnan jälkeen.
- 33 Neljänneksi televiestintäalan sääntelyllä ja tuomiossa Bronner vahvistetuilla edellytyksillä on valittajan mukaan eri tavoitteet. Televiestintäalan toimivaltaisten kansallisten sääntelyviranomaisten tehtävänä on paitsi edistää kilpailua myös osaltaan edesauttaa sisämarkkinoiden kehitystä ja tukea kansalaisten intressejä. Tämä lähestymistapa näkyy 14.10.2010 annettussa tuomiossa Deutsche Telekom v. komissio (C-280/08 P, EU:C:2010:603), jonka unionin yleinen tuomioistuin mainitsi valituksenalaisen tuomion 97 kohdassa.
- 34 Lisäksi valittaja katsoo, että tilaajayhteyksien käyttöoikeuden välttämättömyyttä koskevaa konkreettista tutkintaa ei ole mahdollista jättää tekemättä silloinkaan, kun on olemassa sääntelyperusteinen velvollisuus tarjota käyttöoikeutta, koska tämä helpottaisi väärinkäytön toteamista ja veisi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöltä merkityksen.
- 35 Lisäksi toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 106–112 kohdassa, ST:n syyksi luetun kaltainen implisiittinen tilaajayhteyksien käyttöoikeuden epääminen ei valittajan mukaan eroa tuomiossa Bronner kyseessä olleesta tilanteesta, koska molemmissa tapauksissa infrastruktuurin omistajalla oli oikeutettu intressi investointinsa suojaamiseen, koska nämä kaksi käyttöoikeuden epäämisen muotoa on vaikeaa erottaa toisistaan ja koska vähemmän vakava rikkominen eli implisiittinen käyttöoikeuden epääminen on helpompi osoittaa kuin vakavampi rikkominen eli nimenomainen käyttöoikeuden epääminen.
- 36 Lopuksi valittaja esittää, että unionin tuomioistuimen 17.2.2011 annetun tuomion TeliaSonera Sverige (C-52/09, EU:C:2011:83; jäljempänä tuomio TeliaSonera) 55 kohdassa käyttämän muotoilun perusteella ei voida päätellä, ettei tuomiossa Bronner asetettuja kriteerejä sovelleta implisiittiseen käyttöoikeuden epäämiseen.
- 37 Komissio katsoo lähinnä, että riidanalaisessa päätöksessä todettu määräävän markkina-aseman väärinkäyttö eroaa perustavanlaatuisesti tuomiossa Bronner kyseessä olleesta väärinkäytöstä, joten viimeksi mainitussa tuomiossa vahvistettuja kriteerejä ei voida soveltaa nyt käsiteltävässä tapauksessa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 38 Valittaja, joka on ST:n emoyhtiö, jonka katsottiin olevan vastuussa ST:n käyttäytymisestä, arvostelee ensimmäisessä valitusperusteessaan muun muassa valituksenalaisen tuomion 86–115 kohtaa, joissa unionin yleinen tuomioistuin vahvisti, että riidanalainen päätös oli perusteltu, eikä komission tehtävänä ollut osoittaa sitä, että vaihtoehtoisten operaattoreiden oikeus käyttää ST:n tilaajayhteyksiä oli välttämätöntä, voidakseen luokitella ST:n käytäntöjä, joiden kyseinen toimielin katsoi riidanalaisen päätöksen 365 perustelukappaleessa merkitsevän implisiittistä käyttöoikeuden epäämistä, joka koostui ensinnäkin tilaajayhteyksien eriyttämisessä tarvittavien, verkkoa koskevien tietojen salaamisesta

vaihtoehtoisilta operaattoreilta, toiseksi sovellettavassa säännöstössä ST:lle asetettujen tilaajayhteyksien eriyttämisvelvoitteiden kattavuuden kaventamisesta ja kolmanneksi epäoikeudenmukaisten ehtojen ja edellytysten määrittämisestä ST:n eriytettyä käyttöoikeutta koskevassa viitetarjouksessa (jäljempänä riidanalaiset käytännöt), määrävän markkina-aseman väärinkäyttöksi.

- 39 Tarkemmin sanottuna unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 101 kohdassa, että koska asian kannalta merkityksellisessä televiestintäalan säännöstössä tunnustetaan selvästi, että ST:n tilaajayhteyksien käyttöoikeus on välttämätön tehokkaan kilpailun syntymiseksi ja kehittämiseksi Slovakian laajakaistaisten internetpalvelujen markkinoilla, komission ei edellytetty näyttävän toteen tällaisen käyttöoikeuden tuomion Bronner 41 kohdan viimeisessä edellytyksessä tarkoitettua välttämättömyyttä. Se lisäsi valituksenalaisen tuomion 106–114 kohdassa olennaisilta osin, että tuomioon Bronner perustuvia edellytyksiä ja erityisesti edellytystä, joka koskee määrävässä markkina-asemassa olevan yrityksen palvelun tai infrastruktuurin välttämättömyyttä, ei sovelleta muihin menettelytapoihin kuin riidanalaisten käytäntöjen kaltaiseen käyttöoikeuden epäämiseen.
- 40 Sen arvioimiseksi, ovatko nämä toteamukset valittajan väittämällä tavalla oikeudellisesti virheellisiä, on muistutettava, että SEUT 102 artiklassa kielletään yhden tai useamman yrityksen määrävän markkina-aseman väärinkäyttö sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla siltä osin kuin se on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Määrävässä markkina-asemassa olevalla yrityksellä on siis erityinen velvollisuus olla toiminnallaan rajoittamatta toimivaa ja vääristymätöntä kilpailua sisämarkkinoilla (tuomio 30.1.2020, Generics (UK) ym., C-307/18, EU:C:2020:52, 153 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 41 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 102 artiklassa tarkoitettu määrävän markkina-aseman väärinkäytön käsite on objektiivinen käsite, jolla tarkoitetaan määrävässä markkina-asemassa olevan yrityksen käyttäytymistä, joka estää markkinoilla, joilla juuri tällaisessa asemassa olevan yrityksen olemassaolon vuoksi kilpailuaste on jo heikentynyt, vielä olemassa olevan kilpailuasteen säilymisen tai tämän kilpailun kehittymisen siksi, että tämä yritys käyttää muita keinoja kuin niitä, joita taloudellisten toimijoiden suoritteisiin perustuvassa tavaroiden tai palvelujen normaalissa kilpailussa käytetään (tuomio 30.1.2020, Generics (UK) ym., C-307/18, EU:C:2020:52, 148 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 42 Sen tutkimisessa, onko määrävässä markkina-asemassa olevan yrityksen käyttäytyminen SEUT 102 artiklassa tarkoitettua väärinkäyttöä, on otettava huomioon kaikki asian erityiset olosuhteet (ks. vastaavasti tuomio TeliaSonera, 68 kohta; tuomio 6.10.2015, Post Danmark, C-23/14, EU:C:2015:651, 68 kohta ja tuomio 19.4.2018, MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia, C-525/16, EU:C:2018:270, 27 ja 28 kohta).
- 43 Kuten tuomion Bronner 37 kohdasta ilmenee, kyseiseen tuomioon johtanut asia koski kysymystä siitä, oliko se, että jäsenvaltion alueella olevan ainoan valtakunnallisen kotiinkantojärjestelmän haltija, joka käyttää kyseistä järjestelmää omien päivälehtiensä jakeluun, kieltäytyy tarjoamasta järjestelmän palveluja kilpailevan päivälehden kustantajalle, SEUT 102 artiklassa tarkoitettua määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä sillä perusteella, että tällä kieltäytymisellä mainittua kilpailijaa estetään käyttämästä päivälehtiensä myynnin kannalta olennaiseksi katsottavaa jakelujärjestelmää.
- 44 Unionin tuomioistuin totesi vastauksena tähän kysymykseen kyseisen tuomion 41 kohdassa, että mainitun kieltäytymisen pitäminen määrävän markkina-aseman väärinkäyttönä edellyttää paitsi sitä, että kieltäytymisellä kotiinkantopalvelun tarjoamisesta saatetaan poistaa kaikki kilpailu päivälehtimarkkinoilta palvelua pyytäneen yrityksen taholta eikä sitä voida objektiivisesti perustella, myös sitä, että palvelu sinänsä on kyseisen yrityksen toiminnan harjoittamisen kannalta välttämätön siten, että mainittua kotiinkantojärjestelmää ei voida tosiasiallisesti eikä mahdollisesti korvata millään toisella järjestelmällä.

- 45 Näiden edellytysten asettaminen oli perusteltua kyseiselle asialle ominaisissa olosuhteissa, joissa määrävässä markkina-asetmassa ollut yritys oli kieltäytynyt antamasta kilpailijalle mahdollisuutta käyttää omaa toimintaansa varten kehittämänsä infrastruktuuria, eikä kyse ollut muunlaisesta käyttäytymisestä.
- 46 Kuten myös julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 68, 73 ja 74 kohdassa, siitä toteamuksesta, että määrävässä markkina-asetmassa oleva yritys on käyttänyt väärin asemaansa kieltäytyessään tekemästä sopimuksia kilpailijan kanssa, seuraa, että kyseisen yrityksen on tehtävä sopimus kyseisen kilpailijan kanssa. Tällaisella velvoitteella loukataan kuitenkin erityisesti määrävässä markkina-asetmassa olevan yrityksen sopimusvapautta ja omaisuuden suojaa, koska jopa määrävässä markkina-asetmassa oleva yritys voi lähtökohtaisesti vapaasti kieltäytyä tekemästä sopimuksia ja käyttämästä infrastruktuuria, jonka se on kehittänyt omiin tarpeisiinsa (ks. analogisesti tuomio 5.10.1988, Volvo, 238/87, EU:C:1988:477, 8 kohta).
- 47 Vaikka yrityksen tuomitseminen siitä, että se on väärinkäyttänyt määrävää markkina-asemaansa kieltäytyessään tekemästä sopimuksia kilpailijan kanssa, suosii lyhyellä aikavälillä kilpailua, pitkällä aikavälillä on yleisesti kilpailun edistämisen ja kuluttajien edun mukaista sallia, että yhtiö varaa liiketoimintansa tarpeita varten kehittämänsä välineistöt omaan käyttöönsä. Jos tuotanto-, hankinta- ja jakeluvälineistöön annetaan liian helposti käyttöoikeus, kilpailijoilla ei nimittäin olisi halua kehittää kilpailevia välineistöjä. Määrävässä markkina-asetmassa oleva yritys ei olisi myöskään yhtä halukas investoimaan tehokkaisiin välineistöihin, jos se voisi joutua pelkästä kilpailijoidensa pyynnöstä jakamaan omiin investointeihinsa perustuvat hyödyt niiden kanssa.
- 48 Näin ollen silloin, kun määrävässä markkina-asetmassa oleva yritys kieltäytyy antamasta käyttöoikeutta oman liiketoimintansa tarpeisiin kehittämänsä infrastruktuuriin, päätös kyseisen yrityksen velvoittamisesta käyttöoikeuden myöntämiseen on kilpailupoliittisesti perusteltu ainoastaan silloin, kun määrävässä markkina-asetmassa olevalla yrityksellä on kohtuuttoman vahva asema kyseisillä markkinoilla.
- 49 Unionin tuomioistuimen tuomiossa Bronner ilmaisemia edellytyksiä, joista muistutettiin edellä 44 kohdassa, ja erityisesti sitä edellytystä, jonka mukaan määrävässä markkina-asetmassa olevan yrityksen infrastruktuurin käyttömahdollisuuden on oltava välttämätön, soveltamalla toimivaltainen viranomainen tai tuomioistuin voi määrittää, onko kyseisellä yrityksellä kyseisen infrastruktuurin ansiosta tällainen kohtuuttoman vahva asema. Tällainen yritys voidaan siis velvoittaa antamaan kilpailijalle käyttöoikeus infrastruktuuriin, jonka se on kehittänyt oman liiketoimintansa tarpeisiin, ainoastaan silloin, jos käyttöoikeus on välttämätön tällaisen kilpailijan toiminnalle, eli silloin, jos kyseiselle infrastruktuurille ei ole tosiasiallista tai mahdollista vaihtoehtoa.
- 50 Tuomion Bronner 41 kohdassa mainittuja edellytyksiä ei sitä vastoin sovelleta silloin, kun määrävässä markkina-asetmassa oleva yritys antaa infrastruktuurinsa käyttöoikeuden mutta asettaa käyttöoikeudelle, palvelujen tarjoamiselle tai tuotteiden myynnille epäoikeudenmukaisia ehtoja. On totta, että jos tällainen infrastruktuurin käyttöoikeus, palvelu tai tuotantopanos on välttämätön, jotta määrävässä markkina-asetmassa olevan yrityksen kilpailijat voivat toimia kannattavasti tuotantoketjun myöhemmän vaiheen markkinoilla, on sitäkin todennäköisempää, että kyseisillä markkinoilla sovellettavilla epäoikeudenmukaisilla käytännöillä on vähintäänkin potentiaalisia kilpailua rajoittavia vaikutuksia ja että ne merkitsevät SEUT 102 artiklassa tarkoitettua väärinkäyttöä (ks. vastaavasti tuomio 14.10.2010, Deutsche Telekom v. komissio, C-280/08 P, EU:C:2010:603, 234 kohta ja tuomio TeliaSonera, 70 ja 71 kohta). Muiden käytäntöjen kuin käyttöoikeuden epäämisen osalta tällaisen välttämättömyyden puuttuminen ei kuitenkaan ole sellaisenaan ratkaisevaa, kun tutkitaan määrävässä markkina-asetmassa olevan yrityksen mahdollista asemansa väärinkäyttöä (ks. vastaavasti tuomio TeliaSonera, 72 kohta).
- 51 Vaikka tällaiset käytännöt voivat olla yksi väärinkäytön muoto silloin, jos niillä voidaan luoda ainakin potentiaalisia kilpailua rajoittavia vaikutuksia tai jopa syrjäyttäviä vaikutuksia asianomaisilla markkinoilla, niitä ei voida rinnastaa siihen, että kilpailijalta yksiselitteisesti evätään oikeus käyttää

jotakin infrastruktuuria, koska toimivaltaisen kilpailuviranomaisen tai kansallisen tuomioistuimen ei tarvitse velvoittaa määräävässä markkina-asetmassa olevaa yritystä antamaan käyttöoikeutta infrastruktuuriinsa, sillä käyttöoikeus on jo annettu. Tällaisessa tilanteessa toteutettavat toimenpiteet rajoittavat siten määräävässä markkina-asetmassa olevan yrityksen sopimusvapautta ja omistusoikeutta vähemmän kuin sen pakottaminen antamaan käyttöoikeus infrastruktuuriinsa, jonka se on varannut oman liiketoimintansa tarpeisiin.

- 52 Vastaavasti unionin tuomioistuin on jo todennut 10.7.2014 antamansa tuomion Telefónica ja Telefónica de España v. komissio (C-295/12 P, EU:C:2014:2062) 75 ja 96 kohdassa, että sen tuomion Bronner 41 kohdassa mainitsemia edellytyksiä ja erityisesti käyttöoikeuden välttämättömyyttä koskevaa edellytystä ei sovelleta kilpaileviin operaattoreihin tuotantoketjun myöhemmän vaiheen markkinoilla kohdistuvasta hintaruuvista muodostuvan väärinkäytön tapauksessa.
- 53 Unionin tuomioistuin totesi vastaavasti tuomion TeliaSonera 58 kohdassa olennaisilta osin, ettei voida edellyttää, että se, merkitsevähkö määräävässä markkina-asetmassa olevan yrityksen kilpailijoihinsa soveltamat millaiset tahansa käytännöt väärinkäyttöä, on järjestelmällisesti tutkittava unionin tuomioistuimen tuomiossa Bronner, joka koski kieltäytymistä palvelujen tarjoamisesta, ilmaisemien edellytysten valossa. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi näin ollen valituksenalaisen tuomion 108–110 kohdassa perustellusti, ettei unionin tuomioistuin viitannut tuomion TeliaSonera 55–58 kohdassa yksinomaan kilpaileviin toimijoihin tuotantoketjun myöhemmän vaiheen markkinoilla kohdistuvasta hintaruuvista muodostuvaan erityiseen väärinkäytön muotoon, kun se arvioi käytäntöjä, joihin tuomiossa Bronner ilmaistuja edellytyksiä ei sovelleta.
- 54 Nyt käsiteltävässä tapauksessa ST:n tilanteelle oli ominaista erityisesti se valituksenalaisen tuomion 99 kohdassa mainittu seikka, että ST:llä oli televiestintäalalla sääntelyperusteinen velvollisuus antaa tilaajayhteyksiensä käyttöoikeus. TUSR:n 8.3.2005 tekemän päätöksen, jonka kyseisen viranomaisen johtaja vahvisti 14.6.2005, seurauksena ST:n oli nimittäin merkittävässä asemassa olevana operaattorina hyväksyttävä kaikki vaihtoehtoisten operaattoreiden kohtuullisina ja perusteltuina pidettävät sen tilaajayhteyksien eriytettyä tarjoamista koskevat pyynnöt, jotta nämä voivat kyseisen käyttöoikeuden avulla tarjota omia palvelujaan kiinteissä toimipaikoissa tarjottavien laajakaistapalvelujen vähittäismassamarkkinoilla Slovakiassa.
- 55 Tällaisella velvollisuudella vastataan unionin lainsäätäjän asettamiin tehokkaan kilpailun kehittämistä televiestintämarkkinoilla koskeviin tavoitteisiin. Kuten asetuksen N:o 2887/2000 johdanto-osan kolmannessa, kuudennessa ja seitsemännessä perustelukappaleessa täsmennetään, tällaisen käyttöoikeuden antamista koskevan velvollisuuden asettaminen on perusteltua yhtäältä siksi, että koska markkinavoimaltaan merkittävät operaattorit ovat voineet rakentaa paikallisliityntäverkkonsa pitkän ajan kuluessa yksinoikeuksien turvin ja kyenneet rahoittamaan investoinnit monopolihinnoittelun avulla, uusien tulokkaiden ei olisi taloudellisesti kannattavaa rakentaa vakiintuneen operaattorin verkon rinnalle kokonaan omaa paikallisliityntäverkkoinfrastruktuuriaan, ja toisaalta siksi, että muut infrastruktuurit eivät ole tarkoituksenmukainen vaihtoehto kyseisille paikallisliityntäverkoille. Tilaajayhteyksien eriytettyllä tarjoamisella voidaan siis mahdollistaa se, että uudet tulokkaat voivat kilpailla merkittävässä asemassa olevien operaattorien kanssa. Tästä seuraa – kuten unionin yleinen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen tuomion 99 kohdassa –, että TUSR:n käsiteltävässä tapauksessa asettama käyttöoikeuden antamista koskeva velvollisuus oli seurausta halusta kannustaa ST:tä ja sen kilpailijoita investoimaan ja innovoimaan mutta samalla huolehtia kilpailun säilymisestä markkinoilla.
- 56 ST:llä oli tämä sääntelyperusteinen velvollisuus koko sen ajan, jota komissio piti riidanalaisessa päätöksessä rikkomisajanjaksona, eli 12.8.2005–31.12.2010. Sen lisäksi, että direktiivin 2002/21, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/140, 8 artiklan 5 kohdan f alakohdan mukaan televiestintäalan sääntelyviranomaiset voivat asettaa tällaisen käyttöoikeuden antamista koskevan velvollisuuden vain silloin, kun todellista ja kestävästä kilpailusta ei ole, ja niiden on lievennettävä sitä tai poistettava se heti, kun kyseinen edellytys täyttyy, valittaja ei ole väittänyt eikä osoittanut kiistäneensä,

että ST:llä oli tällainen velvollisuus rikkomisajanjakson aikana. Lisäksi komissio perusteli tällaisen käyttöoikeuden antamista koskevan velvollisuuden olemassaolon riidanalaisen päätöksen 5.1 jaksossa ja mainitsi kyseisen päätöksen 377 perustelukappaleessa tehneensä oman jälkikäiteisanalyysinsä merkityksellisistä markkinoista todetakseen, että tilanne kyseisillä markkinoilla ei ollut tältä osin merkittävästi muuttunut rikkomisajanjakson aikana.

- 57 On katsottava samansuuntaisesti kuin unionin tuomioistuin totesi jo valituksenalaisen tuomion 97 kohdassa mainitun 14.10.2010 annetun tuomion Deutsche Telekom v. komissio (C-280/08 P, EU:C:2010:603) 224 kohdassa, että sääntelyvelvollisuus voi olla merkityksellinen arvioitaessa sitä, onko määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen, johon sovelletaan alakohtaista sääntelyä, menettely SEUT 102 artiklassa tarkoitettua väärinkäyttöä. Vaikka nyt käsiteltävän tapauksen asiayhteydessä ST:lle asetettu tilaajayhteyksien käyttöoikeuden antamista koskeva velvollisuus ei voi vapauttaa komissiota velvollisuudesta näyttää toteen SEUT 102 artiklassa tarkoitettua väärinkäyttöä, kun otetaan huomioon muun muassa sovellettava oikeuskäytäntö, kyseisen velvollisuuden asettamisesta seuraa, ettei ST nyt käsiteltävässä tapauksessa todetun rikkomisajanjakson aikana voinut evätä eikä varsinaisesti evännyt paikallisliityntäverkkonsa käyttöoikeutta.
- 58 Edellä mainitusta sääntelyvelvoitteesta huolimatta ST säilytti kuitenkin mainitulla ajanjaksolla itsenäisen päätösvaltansa tällaisen käyttöoikeuden ehtojen osalta. Asetuksen N:o 2887/2000 3 artiklassa tarkoitettujen tilaajayhteyksien eriytettyä tarjoamista koskevan viitetarjouksen pakollisesta sisällöstä ei nimittäin tiettyjä pääperiaatteita lukuun ottamatta säädetty asiaa koskevassa sääntelykehyksessä eikä TUSR:n päätöksissä. ST otti riidanalaiset käytännöt käyttöön tällaisen itsenäisen päätösvallan perusteella.
- 59 Koska riidanalaiset käytännöt eivät kuitenkaan merkinneet kieltäytymistä ST:n tilaajayhteyksien käyttöoikeuden antamisesta vaan ne liittyivät tällaisen käyttöoikeuden ehtoihin, unionin tuomioistuimen tuomion Bronner 41 kohdassa vahvistamia edellytyksiä, joista muistutettiin edellä 44 kohdassa, ei edellä 45–51 kohdassa mainituista syistä sovelleta nyt käsiteltävässä asiassa.
- 60 Niinpä unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan valituksenalaisen tuomion 101 kohdassa, ettei komissiolla ollut velvollisuutta osoittaa tuomion Bronner 41 kohdassa asetetussa viimeisessä edellytyksessä tarkoitettua ”välttämättömyyttä” sen toteamiseksi, että ST oli riidanalaisten käytäntöjen vuoksi käyttänyt väärin määräävää markkina-asemaansa.
- 61 Tässä tilanteessa on todettava, että koska ensimmäinen valitusperuste perustuu oletamaan, joka on oikeudellisesti virheellinen, se on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 62 Toisessa valitusperusteessaan, jossa on kaksi osaa, valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisia virheitä katsoessaan sen olevan vastuussa ST:n määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä.
- 63 Valittaja väittää toisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi virheellisesti, että sen saattamiseksi vastuuseen ST:n määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä, tosiseikkoja, joilla voidaan osoittaa ainoastaan se, että valittajalla oli kyky käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen, voidaan käyttää aiheodisteina tällaisen vaikutusvallan tosiasiallisesta käyttämisestä. Valittajan mukaan sen hyväksyminen, että tosiseikat, joista ilmenee ainoastaan emoyhtiön kyky käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä, riittävät osoittamaan mainitun

vaikutusvallan tosiasiallisen käyttämisen, poistaisi eron vaikutusvallan mahdollisen ja tosiasiallisen käyttämisen väliltä ja laajentaisi lainvastaisesti oletettaman, jota sovelletaan emoyhtiön kokonaan omistamiin tytäryhtiöihin, soveltamisalaa.

- 64 Valittaja katsoo näin ollen, että ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 233 ja 249 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa mainitut seikat, joiden mukaan ST:n johtajia toimi myös valittajayhtiön johtotehtävissä tai valittajayhtiön johtoa oli mukana ST:n hallituksessa, toiseksi valituksenalaisen tuomion 280–285 kohdassa mainitut seikat, joiden mukaan valittaja oli antanut ST:n käyttöön työntekijöitä, ja kolmanneksi valituksenalaisen tuomion 294 kohdassa mainitut seikat, joiden mukaan ST oli toimittanut valittajalle liiketoimintastrategiaansa koskevia raportteja, ovat tosiseikkoja, joilla voidaan osoittaa vain valittajan mahdollinen kyky käyttää ratkaisevaa määräysvaltaa ST:hen mutta ei sitä, että se olisi tosiasiallisesti käyttänyt tällaista vaikutusvaltaa.
- 65 Valittaja väittää lisäksi, että edellä 63 kohdassa tarkoitettu erottelu ei estä komissiota ottamasta huomioon kaikkia niitä merkityksellisiä seikkoja, jotka voivat johtaa toteamukseen ratkaisevan vaikutusvallan tosiasiallisesta käyttämisestä. Lisäksi se riitauttaa unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisessa tuomiossa ja komission vastineessaan esittämän 18.1.2017 annettuun tuomioon *Toshiba v. komissio* (C-623/15 P, ei julkaistu, EU:C:2017:21) kohdistuvan viittauksen merkityksellisyyden sillä perusteella, että kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa oli kyse päätöksentekoa yhteisyrityksessä koskevien sääntöjen noudattamisesta eikä mahdollisuudesta käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa. Valittaja katsoo myös, että – toisin kuin komissio esittää vastineessaan – unionin tuomioistuin ei katsonut 24.6.2015 annetun tuomion *Fresh Del Monte Produce v. komissio ja komissio v. Fresh Del Monte Produce* (C-293/13 P ja C-294/13 P, EU:C:2015:416) 93 kohdassa, että tietojenvaihto olisi aihetodiste ratkaisevan vaikutusvallan tosiasiallisesta käyttämisestä.
- 66 Toisen valitusperusteensa toisessa osassa valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi niiden tosiseikkojen, joihin komissio oli tukeutunut, oikeudellisen luonnehdinnan yhteydessä virheellisesti periaatetta, jonka mukaan ratkaisevan vaikutusvallan käyttämisen on täytynyt olla tosiallista, toteamalla ratkaisevan vaikutusvallan tosiasiallisen käyttämisen pelkästään sen perustella, että sen käyttäminen oli ollut mahdollista. Valittaja pitää näin ollen kyseisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa arvosteltujen valituksenalaisen tuomion kohtien lisäksi oikeudellisesti virheellisinä myös ensinnäkin tuomion 262 kohtaa siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin otti huomioon sen, että ST:n johtoryhmä raportoi valittajan hallitukselle, ja sen, että viimeksi mainittu hyväksyi mainitun johtoryhmän laatiman liiketoimintasuunnitelman, toiseksi mainitun tuomion 273 ja 274 kohtaa siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että johdon lojaliteettivelvoite osakkeenomistajia kohtaan tai ST:lle tarjottujen neuvontapalvelujen sitomattomuus eivät sulkeneet pois sitä, että valittaja käyttäisi ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen, ja kolmanneksi saman tuomion 278 kohtaa siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin totesi, että osakassopimus mahdollisti ST:n hallintoneuvostossa oleville valittajan edustajille ratkaisevan vaikutusvallan käyttämisen kaikkiin kyseisen yhtiön liiketoimintaa koskeviin päätöksiin. Lisäksi valittaja kiistää komission sen toisen valitusperusteen toista osaa vastaan esittämän oikeudenkäyntiväitteen ja väittää, ettei se kyseisessä osassa kyseenalaista unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevia toteamuksia vaan vetoaa ainoastaan oikeudelliseen virheeseen, joka liittyy ratkaisevan vaikutusvallan tosiasialliseen käyttämiseen koskevan periaatteen virheelliseen soveltamiseen.
- 67 Komissio katsoo, että toisen valitusperusteen toinen osa on jätettävä tutkimatta, koska siinä kyseenalaistetaan unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevat toteamukset ja edellytetään, että unionin tuomioistuin arvioi selvitysaineiston uudelleen. Toinen valitusperuste on komission mukaan joka tapauksessa perusteeton, koska ratkaisevan vaikutusvallan tosiasiallisen käyttämisen voidaan nyt käsiteltävässä asiassa tapahtuneella tavalla päätellä useista yhtäpitävistä seikoista, jotka voidaan havaita tarkastelemalla merkityksellistä selvitysaineistoa kokonaisuudessaan.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 68 Toisen valitusperusteen toisen osan tutkittavaksi ottamisen osalta on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun unionin yleinen tuomioistuin on määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, unionin tuomioistuin on SEUT 256 artiklan nojalla toimivaltainen harjoittamaan vain tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja sen pohjalta tehtyihin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että unionin yleiselle tuomioistuimelle esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tosiseikkojen arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin (ks. mm. tuomio 17.10.2019, *Alcogroup ja Alcodis v. komissio*, C-403/18 P, EU:C:2019:870, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 69 Valittaja ei ole toisessa valitusperusteessaan väittänyt, että unionin yleinen tuomioistuimen tutkima selvitysaineisto, jolla sen osoitettiin olevan vastuussa ST:n käyttäytymisestä, olisi otettu huomioon vääristyneellä tavalla, eikä unionin tuomioistuimen tehtävänä ole tutkia kyseisen selvitysaineiston todistusarvoa uudelleen.
- 70 Valittaja väittää kuitenkin kyseisen valitusperusteen toisessa osassa, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi virheellisesti, että komissio oli voinut perustellusti tukeutua tiettyihin tosiseikkoihin päätelläkseen, että valittaja oli tosiasiallisesti käyttänyt ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen, vaikka kyseisillä tosiseikoilla voitiin sen mukaan osoittaa ainoastaan tällaisen vaikutusvallan mahdollisuus. Tästä seuraa valittajan mukaan, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi virheellisesti kyseisten tosiseikkojen osoittavan valittajan tosiasiallisesti käyttäneen ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen. Niinpä valittaja ei kyseisessä toisen valitusperusteen osassa vaadi unionin tuomioistuinta arvioimaan tosiseikkoja uudelleen vaan tutkimaan unionin yleisen tuomioistuimen niistä tekemän oikeudellisen arvioinnin.
- 71 Tästä seuraa, että toisen valitusperusteen toinen osa voidaan ottaa tutkittavaksi.
- 72 Asiakysymyksen osalta on muistutettava, että perussopimusten laatijat ovat päättäneet käyttää yrityksen käsitettä nimitäkseen sellaiseen kilpailuoikeuden rikkomiseen, josta voidaan määrätä seuraamus SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan nojalla, syyllistyneen toimijan. Kyseisellä unionin oikeuden itsenäisellä käsitteellä tarkoitetaan yksikköä, joka muodostuu taloudellista toimintaa harjoittavista henkilöistä, aineellisista ja aineettomista tekijöistä, riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta (ks. vastaavasti tuomio 14.3.2019, *Skanska Industrial Solutions ym.*, C-724/17, EU:C:2019:204, 29, 36 ja 47 kohta). SEUT 101 ja SEUT 102 artiklassa tarkoitettulla yrityksen käsitteellä on siten katsottava tarkoitettavan taloudellista kokonaisuutta kyseessä olevan kilpailua rajoittavan käytännön tarkoituksen kannalta, vaikka oikeudellisesti kyseisen taloudellisen kokonaisuuden muodostaisikin useampi kuin yksi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (ks. vastaavasti tuomio 12.7.1984, *Hydrotherm Gerätebau*, 170/83, EU:C:1984:271, 11 kohta ja tuomio 29.9.2011, *Elf Aquitaine v. komissio*, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 73 Tästä valinnasta seuraa yhtäältä, että kun tällainen taloudellinen yksikkö rikkoo kilpailusääntöjä, se vastaa yksilöllisen vastuun periaatteen mukaisesti kyseisestä rikkomisesta (ks. vastaavasti tuomio 29.9.2011, *Elf Aquitaine v. komissio*, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), ja toisaalta, että oikeushenkilö voi tietyin edellytyksin joutua henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti vastuuseen samaan taloudelliseen yksikköön kuuluvan toisen oikeushenkilön kilpailunvastaisesta menettelystä (ks. vastaavasti tuomio 27.4.2017, *Akzo Nobel ym. v. komissio*, C-516/15 P, EU:C:2017:314, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 74 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan emoyhtiön voidaan siten katsoa olevan vastuussa tytäryhtiön käyttäytymisestä erityisesti silloin, kun tytäryhtiö siitä huolimatta, että se on erillinen oikeussubjekti, ei päätä itsenäisesti markkinakäyttäytymisestään vaan noudattaa olennaisilta osin emoyhtiön sille antamia ohjeita, kun otetaan erityisesti huomioon näiden kahden

oikeudellisen yksikön väliset taloudelliset, organisatoriset ja oikeudelliset siteet (ks. mm. tuomio 10.9.2009, Akzo Nobel ym. v. komissio, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 58 kohta; tuomio 10.4.2014, Areva ym. v. komissio, C-247/11 P ja C-253/11 P, EU:C:2014:257, 30 kohta ja tuomio 18.1.2017, Toshiba v. komissio, C-623/15 P, ei julkaistu, EU:C:2017:21, 45 kohta). Tällaisessa tapauksessa emoyhtiön antamat ohjeet voivat olla tapa, jolla emoyhtiö käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä.

- 75 Tutkittaessa sitä, voiko emoyhtiö käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä markkinakäyttämiseen, on siis otettava huomioon kaikki tytäryhtiön sen emoyhtiöön yhdistäviä taloudellisia, organisatorisia ja oikeudellisia siteitä koskevat merkitykselliset seikat ja näin ollen taloudellinen todellisuus (tuomio 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce v. komissio ja komissio v. Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P ja C-294/13 P, EU:C:2015:416, 76 kohta ja tuomio 18.1.2017, Toshiba v. komissio, C-623/15 P, ei julkaistu, EU:C:2017:21, 46 kohta).
- 76 Vaikka emoyhtiön tytäryhtiölleen antamat ohjeet, jotka vaikuttavat tämän markkinakäyttämiseen, voivat olla riittävä näyttö tällaisesta ratkaisevasta vaikutusvallasta, ne eivät ole ainoita mahdollisia hyväksyttäviä todisteita. Se, että emoyhtiö tosiasiallisesti käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiön käyttämiseen, voidaan myös päätellä useista yhtäpitävistä seikoista, vaikka mikään niistä erillisenä ei riittäisi osoittamaan tällaisen vaikutuksen olemassaoloa (tuomio 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce v. komissio ja komissio v. Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P ja C-294/13 P, EU:C:2015:416, 77 kohta ja tuomio 18.1.2017, Toshiba v. komissio, C-623/15 P, ei julkaistu, EU:C:2017:21, 47 kohta).
- 77 Kuten edellä 75 ja 76 kohdasta ilmenee, emoyhtiön saattamiseksi vastuuseen sen tytäryhtiön käyttäytymisestä voi riittää sen tutkiminen, onko emoyhtiöllä mahdollisuus käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä. Toisin kuin valittaja väittää, komissio voi näin ollen ottaa huomioon myös sellaisen seikan, joka auttaa osoittamaan, että emoyhtiöllä on kyky käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä, arvioidessaan kyseessä olevaa tilannetta kokonaisuutena, jos tällainen tosiseikka, jota tutkitaan kyseessä olevaan tilanteeseen liittyvien muiden tosiseikkojen valossa tai yhdessä niiden kanssa, kuuluu emoyhtiön tosiasiallista ja ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä koskevien yhtäpitävien aihetodisteiden kokonaisuuteen.
- 78 Tästä seuraa, että valittaja väittää virheellisesti, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, että tosiseikkoja, jotka osoittavat, että valittaja pystyi käyttämään ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen, ei voida ottaa huomioon aihetodisteina, jotka auttavat osoittamaan vaikutusvallan käytön tosiasiallisuuden.
- 79 Sen osalta, luokitteliko unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisen tuomion 233, 249–262, 273, 274, 278, 280–285 ja 294 kohdassa mainitut erityiset seikat virheellisesti aihetodisteiksi siitä, että valittaja, joka omisti 51 prosenttia ST:n pääomasta, oli tosiasiallisesti käyttänyt ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:ssä, on todettava seuraavaa.
- 80 Ensinnäkin valittajan ylimmän johdon ST:n hallitukseen kuulumisen osalta unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt virhettä katsoessaan valituksenalaisen tuomion 233 kohdassa, että kun arvioidaan sitä, käyttääkö emoyhtiö tosiasiallisesti ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiössään, on otettava huomioon se, että tytäryhtiön johdossa on emoyhtiön johtotehtävissä toimivia henkilöitä. Tällainen osallistuminen tytäryhtiön johtamiseen on nimittäin seikka, joka voi muiden seikkojen tukemana osoittaa, että emoyhtiö käyttää tosiasiallisesti ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä toimintaan kyseessä olevilla markkinoilla.
- 81 Käsiteltävässä tapauksessa unionin yleinen tuomioistuin muun muassa totesi valituksenalaisen tuomion 250–256 kohdassa, että rikkomisajanjakson aikana R. R. yhtäältä oli samanaikaisesti ST:n hallituksen jäsen ja työskenteli valittajayhtiön johtotehtävissä sekä toisaalta tarkasti ST:n tilinpäätöksen sen yhdistämiseksi Deutsche Telekom -konsernin tilinpäätökseen. Kyseisistä valituksenalaisen tuomion kohdista ilmenee myös, että R. R. osallistui ST:n rahoitussuunnittelun ja investointipolitiikan valmisteluun varmistaakseen, että ne olivat konsernin tavoitteiden mukaisia, ja että hän tarkisti,

saavuttiko kyseinen tytäryhtiö omat taloudelliset tavoitteensa kullakin viitekaudella. Unionin yleinen tuomioistuin täsmensi vielä, että R. R:n tällaisella mukanaololla ST:ssä oli väistämättä läheinen yhteys viimeksi mainitun liiketoimintapolitiikkaan.

- 82 Unionin yleinen tuomioistuin luokitteli kyseiset tosiseikat oikeudellista virhettä tekemättä aihetodisteiksi siitä, että valittaja oli tosiasiallisesti käyttänyt ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen. R. R:n päällekkäiset tehtävät valittajayhtiön johdossa ja ST:n hallituksen jäsenenä sekä hänen eri tehtävänsä ST:ssä ovat nimittäin aihetodisteita valittajan osallistumisesta ST:n liiketoimintapolitiikan määrittämiseen ja seurantaan.
- 83 Siltä osin kuin valittaja katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin luokitteli tietyt tosiseikat valituksenalaisen tuomion 262 kohdassa virheellisesti aihetodisteiksi siitä, että se oli tosiasiallisesti käyttänyt ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:ssä, on todettava, että valittajan riitauttama kyseiseen kohtaan sisältyvä katkelma liittyi kyseisessä arvioinnin vaiheessa ST:n hallituksen sen johtoryhmässä käyttämään vaikutusvaltaan eikä valittajan ST:ssä sen hallituksen välityksellä käyttämään vaikutusvaltaan. Unionin yleinen tuomioistuin ei myöskään tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että ST:n johtoryhmän velvollisuus raportoida säännöllisesti hallitukselle toiminnastaan ja kyseisen yhtiön ja sen tytäryhtiöiden tilasta sekä hallituksen toimivalta hyväksyä johtoryhmän laatima liiketoimintasuunnitelma olivat aihetodisteita ST:n hallituksen saman yhtiön johtoryhmään käyttämästä vaikutusvallasta. Näin ollen valituksenalaisen tuomion kyseiseen kohtaan ei sisälly luokittelua koskevaa virhettä, toisin kuin valittaja väittää.
- 84 Niiden väitteiden osalta, joilla valittaja arvostelee ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 273 kohtaa, jonka mukaan yhtiön johdolla sovellettavan Slovakian oikeuden perusteella oleva lojaliteettivelvollisuus osakkeenomistajia kohtaan ei lakisääteisesti estänyt enemmistön tytäryhtiön pääomasta omistavaa emoyhtiötä käyttämästä ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseisen tytäryhtiön markkinakäyttäytymiseen, ja toiseksi valituksenalaisen tuomion 274 kohtaa, jonka mukaan se, että valittaja käytti ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:n liiketoimintapolitiikassa, ei ollut poissuljettua siitä syystä, että valittajan ST:lle tarjoamat neuvontapalvelut eivät niiden välisen strategista yhteistyötä koskevan puitesopimuksen mukaan olleet luonteeltaan sitovia, ja kolmanneksi kyseisen tuomion 278 kohtaa, jossa viitataan komission riidanalaisessa päätöksessä ilmaisemiin syihin, joiden vuoksi osakassopimus oli mahdollistanut sen, että valittajan edustajat käyttivät ST:n hallituksessa ratkaisevaa vaikutusvaltaa sen kaikkiin liiketoimintapäätöksiin, mukaan lukien talousarvion hyväksyminen, on samoin todettava, että koska valittaja ei ole vedonnut unionin yleisen tuomioistuimen kyseisissä valituksenalaisen tuomion kohdissa tutkimien tosiseikkojen ottamiseen huomioon vääristyneessä muodossa, unionin yleinen tuomioistuin saattoi oikeudellista virhettä tekemättä pitää valittajan johtohenkilöiden tällaista kuulumista ST:n hallitukseen aihetodisteena siitä, että valittaja tosiasiallisesti käytti ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen, kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi erityisesti valituksenalaisen tuomion 250–256 kohdassa.
- 85 Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 285 kohdassa siltä osin kuin kyse on valittajan henkilöstön antamisesta ST:n käyttöön aihetodisteena valittajan ST:ssä tosiasiallisesti käyttämästä ratkaisevasta vaikutusvallasta, että voitiin kohtuudella katsoa, että vaikka kyseiset työntekijät eivät ST:ssä työskennellessään olleet enää valittajan välittömässä alaisuudessa, heillä oli perusteelliset tiedot valittajan liiketoimintapolitiikasta ja tavoitteista ja siten erityisen hyvät edellytykset valvoa, että ST toimii valittajan intressien mukaisesti. Tällaisilla toteamuksilla on merkitystä luokiteltaessa mainittua henkilöstön käyttöön antamista aihetodisteeksi siitä, että valittaja oli tosiasiallisesti käyttänyt ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen, koska niitä on tarkasteltava yhdessä muun muassa niiden valittajan riitauttamatta jättämien unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 281 ja 287 kohdassa esittämien toteamusten kanssa, joiden mukaan ST:n käyttöön annetut johtohenkilöt olivat hoitaneet ST:ssä erittäin vastuullisia tehtäviä, jotka olivat mahdollistaneet sen liiketoimintapolitiikkaan ja tavoitteisiin vaikuttamisen, ja että he olivat pysyneet ST:ssä työskentelynsä ajan valittajan palveluksessa, joten heidän urakehityksensä Deutsche Telekom -konsernissa riippui

valittajasta. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin toi valituksenalaisen tuomion 374 ja 417 kohdassa esiin seikkoja, jotka osoittivat, että valittajan ST:n käyttöön antamat henkilöt olivat mahdollistaneet sen, että ST sai tietoa ST:n liiketoiminnallisista valinnoista ja osallistui niihin.

- 86 Kolmanneksi sen osalta, että ST toimitti raportteja valittajalle, on mainittava, ettei unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan valituksenalaisen tuomion 294 kohdassa, että se, että tytäryhtiö toimitti säännöllisesti emoyhtiölleen yksityiskohtaisia tietoja liiketoimintapolitiikastaan, oli omiaan osoittamaan emoyhtiön olleen tietoinen tytäryhtiönsä markkinakäyttäytymisestä ja antamaan emoyhtiölle edellytykset puuttua mainitun tytäryhtiön liiketoimintapolitiikkaan asiantuntevammin ja siten tehokkaammin. Vaikka se, että tytäryhtiön on raportoitava liiketoimintapolitiikastaan ja tuloksistaan emoyhtiölleen, ei itsessään voi olla aihetodiste siitä, että emoyhtiö tosiasiallisesti käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä, se voi osaltaan tukea tällaisia aihetodisteita. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan valituksenalaisen tuomion 294 kohdassa, että ST:n liiketoimintapolitiikkaa koskevien tietojen säännöllinen toimittaminen valittajalle voi yhdessä muiden aihetodisteiden kanssa osaltaan osoittaa, että kyseiset yhtiöt muodostivat saman taloudellisen kokonaisuuden.
- 87 Toinen valitusperuste on tämän vuoksi hylättävä perusteettomana.

Kolmas valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 88 Valittaja esittää kolmannen valitusperusteensa tueksi, että emoyhtiön saattamista vastuuseen tytäryhtiön kilpailusääntöjen rikkomisesta koskevasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja 16.11.2000 annetussa tuomiossa *Stora Kopparbergs Bergslags v. komissio* (C-286/98 P, EU:C:2000:630) ilmaistusta olettamasta ilmenee, että mainitulle vastuuseen saattamiselle on neljä kumulatiivista edellytystä eli ensinnäkin se, että emoyhtiö kykenee käyttämään ratkaisevaa vaikutusvaltaa, toiseksi se, että emoyhtiö on tosiasiallisesti käyttänyt tällaista ratkaisevaa vaikutusvaltaa, kolmanneksi se, että tytäryhtiö ei ole tästä syystä määrittänyt omaa markkinakäyttäytymistään itsenäisesti, ja neljänneksi se, että tytäryhtiö on olennaisilta osin soveltanut emoyhtiön antamia ohjeita. Viimeksi mainitun edellytyksen avulla voidaan tarkistaa emoyhtiön käyttämän ratkaisevan vaikutusvallan merkityksellisyys, ja se on ilmaus suhteellisuusperiaatteesta. Valittajan mukaan on kohtuutonta määrätä emoyhtiölle sakko kilpailusääntöjen rikkomisesta, johon jokin sen tytäryhtiöistä on syyllistynyt, jos mainitun emoyhtiön ratkaisevan vaikutusvallan käyttäminen sen tytäryhtiössä ei ole mittaluokaltaan olennaista ja jos tytäryhtiö ei olennaisilta osin noudata emoyhtiönsä ohjeita.
- 89 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan todennut, että ST olisi saanut ja olennaisilta osin noudattanut valittajan ohjeita. Valittajan mukaan unionin yleinen tuomioistuin tyytyi tältä osin toteamaan valituksenalaisen tuomion 470 kohdassa yhtäältä, ettei tytäryhtiön tietty itsenäisyys ole yhteensoveltumatonta sen kanssa, että tytäryhtiö kuuluu samaan taloudelliseen kokonaisuuteen emoyhtiönsä kanssa, ja kyseisen tuomion 471 kohdassa toisaalta, että valittaja oli määritellyt ST:n yleisen strategian Slovakian televiestintämarkkinoilla. Jälkimmäisen toteamuksen osalta valittaja täsmentää, ettei valituksenalaisen tuomion 237–464 kohta, joihin unionin yleinen tuomioistuin viittaa mainitun tuomion 471 kohdassa, tue kyseistä toteamusta. Valittajan mukaan unionin yleinen tuomioistuin luettelee mainituissa kohdissa vain useita aihetodisteita siitä, että se käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:ssä, muttei kuitenkaan totea sen antaneen ST:lle mitään konkreettisia ohjeita.
- 90 Näin ollen valittaja katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin ei todennut, että vastuuseen saattamisen ratkaisevan periaatteen edellytykset täyttyivät nyt käsiteltävässä tapauksessa.

- 91 Valittaja väittää myös, että unionin yleinen tuomioistuin laiminlöi perusteluvelvollisuutensa, koska se ei esittänyt syitä, joiden vuoksi se katsoi ST:n noudattaneen olennaisilta osin valittajan antamia ohjeita.
- 92 Komissio katsoo lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin ei laiminlyönyt perusteluvelvollisuuttaan eikä tehnyt virhettä, kun se katsoi valittajan olevan vastuussa ST:n kilpailusääntöjen rikkomisesta, koska ST ei ollut päättänyt käyttäytymisestään asianomaisilla markkinoilla valittajasta riippumattomana.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 93 Toisin kuin valittaja väittää, unionin tuomioistuin ei ole katsonut, että emoyhtiön vastuu tytäryhtiön käyttäytymisestä riippuisi edellä 88 kohdassa mainittujen neljän edellytyksen täyttymisestä.
- 94 Kuten edellä 72 kohdasta ilmenee, mahdollisuus saattaa emoyhtiö vastuuseen tytäryhtiön kilpailunvastaisesta käyttäytymisestä on yksi seuraus perussopimusten laatijoiden päätöksestä käyttää yrityksen käsitettä nimitäkseen sellaisen kilpailuoikeuden rikkomisen, josta voidaan määrätä seuraamus SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan nojalla, tekijän. Näiden oikeushenkilöiden voidaan nimittäin katsoa muodostavan kyseisissä määräyksissä tarkoitettujen kilpailunvastaisten käytäntöjen tarkoituksen kannalta taloudellisen kokonaisuuden, jos emoyhtiö käyttää vaikutusvaltaa tytäryhtiönsä, joka on rikkonut mainittuja määräyksiä, käyttäytymiseen kyseessä olevilla markkinoilla. Tällaisessa tilanteessa eri oikeushenkilöllisyydestä johtuva muodollinen ero emoyhtiön ja tytäryhtiön välillä ei voi olla esteenä sille, että niiden niiden markkinakäyttäytymistä pidetään SEUT 101 ja SEUT 102 artiklaa sovellettaessa yhtenäisenä (ks. vastaavasti tuomio 14.7.1972, Imperial Chemical Industries v. komissio, 48/69, EU:C:1972:70, 140 kohta).
- 95 Kuten julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa 156 kohdassa, komissio voi näyttää mainitun vaikutusvallan toteen joko osoittamalla, että emoyhtiöllä on kyky käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiön käyttäytymiseen ja että se on tosiasiallisesti käyttänyt tällaista vaikutusvaltaa (ks. vastaavasti tuomio 26.9.2013, The Dow Chemical Company v. komissio, C-179/12 P, ei julkaistu, EU:C:2013:605, 55 kohta ja tuomio 26.9.2013, EI du Pont de Nemours v. komissio, C-172/12 P, ei julkaistu, EU:C:2013:601, 44 kohta), tai osoittamalla, että kyseinen tytäryhtiö ei päästä itsenäisesti markkinakäyttäytymisestään vaan soveltaa olennaisilta osin emoyhtiön sille antamia ohjeita, kun otetaan huomioon näitä kahta oikeudellista yksikköä yhdistävät taloudelliset, organisatoriset ja oikeudelliset siteet (tuomio 26.10.2017, Global Steel Wire ym. v. komissio, C-457/16 P ja C-459/16 P–C-461/16 P, ei julkaistu, EU:C:2017:819, 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 96 Näitä kahta mainitun vaikutusvallan toteen näyttämisen tapaa ei ole pidettävä kumulatiivisina vaan vaihtoehtoisina ja näin ollen samanarvoisina. Voidaan enintään katsoa, että se, että tytäryhtiö soveltaa markkinoilla, joita kyseessä ovat kilpailunvastaiset käytännöt koskevat, emoyhtiönsä antamia ohjeita, on mahdollisesti eräs emoyhtiön tytäryhtiönsä käyttämän ratkaisevan vaikutusvallan muoto eikä valittajan väittämä lisäedellytys, joka komission on näytettävä toteen, jotta emoyhtiön voidaan katsoa olevan vastuussa kyseisen tytäryhtiön käyttäytymisestä.
- 97 Edellä esitetyn perusteella unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 470 ja 471 kohdassa, että valittaja ja ST muodostivat rikkomisajanjaksolla taloudellisen kokonaisuuden sillä perusteella, että kun otetaan huomioon valituksenalaisen tuomion 237–464 kohdassa esitetty seikat, valittaja oli käyttänyt ratkaisevaa vaikutusvaltaa ST:hen määrittämällä ST:n yleisen strategian kyseessä olevilla markkinoilla. Komission ei tarvinnut näyttää toteen sitä, että ST oli lisäksi olennaisilta osin noudattanut valittajan ohjeita, jotta ST:n voidaan katsoa olevan vastuussa siitä kilpailusääntöjen rikkomisesta, johon ST oli syyllistynyt.

- 98 Lopuksi on muistutettava sen valittajan väitteen osalta, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin laiminlöi perusteluvelvollisuutensa, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuomion perusteluista on ilmevä selkeästi ja yksiselitteisesti unionin yleisen tuomioistuimen päättely siten, että ne, joita ratkaisu koskee, voivat tutustua ratkaisun perusteluihin ja että unionin tuomioistuin voi harjoittaa tuomioistuinvalvontaansa (tuomio 11.7.2013, Gosselin Group v. komissio, C-429/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:463, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 99 Käsiteltävässä tapauksessa ne syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että valittajan voitiin katsoa olevan vastuussa ST:n määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä, ilmenevät selvästi ja yksiselitteisesti valituksenalaisen tuomion 227–473 kohdasta. Valittaja saattoi kyseisten perustelujen ansiosta riitauttaa ne unionin tuomioistuimessa ja unionin tuomioistuimella on ollut mahdollisuus harjoittaa tuomioistuinvalvontaansa. Niinpä perustelujen puutteellisuutta koskeva väite ei ole perusteltu.
- 100 Edellä esitettyjen syiden perusteella kolmas valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Neljäs valitusperuste

Asianosaisten lausumat

- 101 Valittaja katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen todetessaan valituksenalaisen tuomion 144 kohdassa, ettei valittajan oikeutta tulla kuulluksi ollut loukattu hintaruuvien laskennan osalta.
- 102 Valittaja katsoo, että komissio ilmoitti sille 29.9.2014 pidetyssä kokouksessa kolme uutta seikkaa eli ensinnäkin ST:n hintaruuvien laskentaan liittyviä uusia lukuja, toiseksi sen, että vuoden 2005 marginaali oli positiivinen marginaalien vuosikohtaisen laskennan perusteella, ja kolmanneksi sen, että se aikoi lisäksi soveltaa marginaalien laskennassa monivuotista menetelmää, jonka perusteella se saattoi päätellä myös vuoden 2005 marginaalin olevan negatiivinen. Valittajan mukaan unionin yleinen tuomioistuin tunnusti kahden viimeksi mainitun uuden seikan merkityksen riidanalaisen päätöksen kannalta, koska se niiden perusteella hyväksyi valituksenalaisen tuomion 198–221 kohdassa osittain valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämän toisen kanneperusteen.
- 103 Toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin totesi, valittaja väittää, ettei se ollut voinut esittää tehokkaasti näkemystään uusista seikoista, jotka otettiin huomioon riidanalaisessa päätöksessä, sille tätä varten annetun 36 tunnin kokonaismääräajan vuoksi. Valittaja kiistää myös sen, että sen voitiin katsoa saaneen tiedon uusista seikoista ennen 29.9.2014 pidettyä kokousta sillä perusteella, että ST oli ilmoittanut kyseiset seikat.
- 104 Komissio väittää, että neljäs valitusperuste on jätettävä tutkimatta, koska valittaja ei esitä eikä osoita, että unionin yleinen tuomioistuin olisi ottanut vääristyneellä tavalla huomioon tosiseikat, joiden perusteella se päätti, että valittaja oli jo tiennyt uusista seikoista, joista keskusteltiin 29.9.2014 pidetyssä kokouksessa. Komissio väittää myös, ettei valittajan ensimmäistä kertaa vastauskirjelmässään esittämää väitettä, jonka mukaan ST:n tiedonsaantia ei voida rinnastaa valittajan tiedonsaantiin, voida ottaa tutkittavaksi. Lopuksi komissio pitää neljättä valitusperustetta perusteettomana erityisesti siksi, että se oli antanut asianosaisille mahdollisuuden ilmaista näkemyksensä 29.9.2014 pidetyssä kokouksessa ja lyhyessä määräajassa sen jälkeen.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 105 Puolustautumisoikeudet kuuluvat perusoikeuksiin, jotka ovat erottamaton osa yleisiä oikeusperiaatteita, joiden noudattamista unionin tuomioistuin valvoo (tuomio 25.10.2011, Solvay v. komissio, C-109/10 P, EU:C:2011:686, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kyseinen unionin oikeuden yleinen periaate vahvistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa, ja sitä on sovellettava, kun hallinto aikoo antaa henkilöä koskevan tälle vastaisen toimen (ks. vastaavasti tuomio 16.1.2019, komissio v. United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 106 Kilpailuoikeuden asiayhteydessä puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen edellyttää sitä, että sellaisen päätöksen adressaatilla, jossa sen todetaan rikkoneen kilpailusääntöjä, on oltava mahdollisuus ilmaista hallinnollisen menettelyn aikana näkemyksensä niiden tosiseikkojen ja olosuhteiden, joista sitä moititaan, paikkansapitävyydestä ja merkityksestä sekä niistä asiakirjoista, joihin komissio vetoaa tällaista rikkomista koskevan väitteensä tueksi (ks. vastaavasti tuomio 5.12.2013, SNIA v. komissio, C-448/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:801, 41 kohta ja tuomio 14.9.2017, LG Electronics ja Koninklijke Philips Electronics v. komissio, C-588/15 P ja C-622/15 P, EU:C:2017:679, 43 kohta).
- 107 Nyt käsiteltävässä tapauksessa unionin yleinen tuomioistuin päätti valituksenalaisen tuomion 144 kohdassa, ettei komissio ollut loukannut valittajan puolustautumisoikeuksia antamalla vain lyhyen määräjän sille 29.9.2014 pidetyssä kokouksessa ilmoitettuja uusia seikkoja koskevien huomautusten esittämistä varten. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi nimittäin, ettei ajan lyhyys ollut vienyt valittajalta mahdollisuutta tulla tehokkaasti kuulluksi, kun otetaan huomioon yhtäältä se, että 29.9.2014 pidetty kokous oli ajoittunut hallinnollisen menettelyn erittäin myöhäiseen vaiheeseen, ja toisaalta se, että oli kohtuullista katsoa, että valittaja oli kyseisenä ajankohtana tuntenut asiakirja-aineiston erittäin hyvin.
- 108 Kuten kyseisestä valituksenalaisen tuomion kohdasta nimenomaisesti ilmenee, unionin yleisen tuomioistuimen kyseisessä kohdassa esittämät toteamukset ovat lisäksi luonteeltaan ylimääräisiä. Unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 123–143 kohdassa ensisijaisesti, että kyseiset seikat, jotka saatettiin valittajan tietoon 29.9.2014 pidetyssä kokouksessa, perustuivat siihen, että komissio oli ottanut huomioon ST:n itsensä ennen kyseistä kokousta esittämiä tietoja, laskelmia ja metodologian arvostelua.
- 109 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin yleisen tuomioistuimen tuomion ylimääräisiä perusteluja koskevat väitteet eivät voi johtaa kyseisen tuomion kumoamiseen ja ovat siten tehottomia (ks. vastaavasti tuomio 6.9.2017, Intel v. komissio, C-413/14 P, EU:C:2017:632, 105 kohta ja tuomio 17.10.2019, Alcogroup ja Alcodis v. komissio, C-403/18 P, EU:C:2019:870, 52 kohta). Niinpä neljäs valitusperuste on todettava tehottomaksi.
- 110 Tätä arviointia ei voida kyseenalaistaa valittajan väitteellä, jonka mukaan uusista seikoista ei ollut ennen 29.9.2014 pidettyä kokousta saanut tietoa se itse vaan ST. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 256 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta nimittäin seuraa, että muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin. Näin ollen ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston ja arvioimaan sitä sekä sille esitettyä selvitysaineistoa. Tosiseikaston ja selvitysaineiston arviointi ei näin ollen – lukuun ottamatta sitä tapausta, että ne on otettu huomioon vääristyneellä tavalla – ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen muutoksenhaun yhteydessä harjoittaman valvonnan piiriin (tuomio 9.11.2017, TV2/Danmark v. komissio, C-649/15 P, EU:C:2017:835, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on myös katsottu, että vääristyneellä tavalla huomioon ottamisen on ilmevä asiakirja-aineistosta selvästi ilman, että tosiseikastoa ja selvitystä on tarpeen ryhtyä arvioimaan uudelleen (tuomio 12.7.2012, Cetarsa v. komissio, C-181/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:455, 97 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 111 Valittaja ei ole kuitenkaan väittänyt eikä osoittanut, että unionin yleinen tuomioistuin olisi ottanut tosiseikat huomioon vääristyneellä tavalla, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 18 ja 21 kohdassa, että ST ja valittaja olivat kumpikin vastanneet väitetiedoksiantoon ja tosiseikkoja kuvailevaan kirjeeseen. Valittaja ei ole myöskään väittänyt eikä osoittanut, että tosiseikat olisi otettu huomioon vääristyneellä tavalla valituksenalaisen tuomion 133, 138 ja 139 kohdassa, joissa unionin yleinen tuomioistuin katsoi yhtäältä, että komissio ei ollut riidanalaisessa päätöksessä muuttanut arviointiaan hintaruuvista katsoessaan ST:n ja valittajan olevan vastuussa tosiseikoista, joista niillä ei ollut ollut mahdollisuutta ilmaista näkemystään, ja toisaalta, että se, että riidanalaisessa päätöksessä otettiin hintaruuvin toteamiseksi huomioon monivuotinen analyysi, oli johtunut ST:n väitetiedoksiantoon antamassa vastauksessa esittämästä vastaväitteestä, johon valittaja itse oli yhtynyt, joten monivuotisesta analyysistä ei ollut seurannut, että valittajaa ja ST:tä vastaan olisi otettu huomioon sellaisia tosiseikkoja, joista niillä ei olisi ollut mahdollisuutta lausua.
- 112 Niinpä unionin yleisen tuomioistuimen arviointia, jonka mukaan valittaja ja ST olivat olleet tietoisia komission huomioon ottamista uusista seikoista ennen 29.9.2014 pidettyä kokousta, on pidettävä toteen näytettynä. Mainittu seikka tukee edellä 109 kohdassa esitettyä arviointia.
- 113 Kaikkien edellä esitettyjen syiden perusteella neljäs valitusperuste on hylättävä tehottomana.

Vaatus myönteisen tuomion lukemisesta valittajan hyväksi

- 114 Valittaja vaatii, että ST:n asiassa C-165/19 P unionin yleisen tuomioistuimen 13.12.2018 antamasta tuomiosta Slovak Telekom v. komissio (T-851/14, EU:T:2018:929) tekemässä valituksessa esittämän valitusperusteen, jossa ST vetoaa virheisiin pitkän aikavälin keskimääräisten lisäkustannusten laskennassa, jonka perusteella sen katsottiin käyttäneen hintaruuvia, mahdollinen hyväksyminen luetaan sen hyväksi. Valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi siihen, että se oli esittänyt unionin yleisessä tuomioistuimessa samansisältöisen kanneperusteen ja että unionin tuomioistuimen 22.1.2013 annetussa tuomiossa komissio v. Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29) luettelemat edellytykset täyttyvät nyt käsiteltävässä asiassa.
- 115 Komission mielestä tällainen vaatimus on hylättävä, koska kyseessä ei ole valitusperuste, koska kaikki kyseisessä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetetut edellytykset eivät täyty nyt käsiteltävässä asiassa ja koska ST:n valituksensa tueksi esittämä valitusperuste on joka tapauksessa hylättävä.
- 116 Tältä osin riittää, kun todetaan, että unionin tuomioistuin on tänä päivänä antamallaan tuomiolla Slovak Telekom v. komissio (C-165/19 P) hylännyt ST:n kyseisessä asiassa tekemän valituksen, joten valittajan vaatimus on tehoton kohteen puuttumisen vuoksi.
- 117 Näin ollen valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 118 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdan mukaan unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista, jos valitus on perusteeton.
- 119 Kyseisen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdassa, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, määrätään, että asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

¹²⁰ Koska valittaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut sen velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, valittaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Valitus hylätään.**
- 2) Deutsche Telekom AG vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset